

מטעם 118 לפרשת בשלח רמזים בטעמי המקרא בפרשה

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

לע"נ רבי מורי רבי חיים דוד פלמה ז"ר איסר המאירי ז"ל (י"ח כצנז התשס"ה)

ויקח מלצה (מרכא תביר) את עצמות יוסף עמו (שמות יג, יט)

משה היה הגדול בישראל, בבחינת מלך¹, ובכל זאת טיפל בעצמו בעצמות יוסף². ע"כ.

ונרמז בטעמים: ויקח מלצה (מרכא תביר). מרכא רומז לחשיבות, מלך³. תביר-שבר. משה שבר את חשיבותו וטיפל בעצמו בעצמות יוסף.

שלום המאירי

ויקח מלצה (מאריך תביר) את עצמות יוסף עמו כי השבע השביע (שמות יג, יט)

רבי מנצור בן שמעון מבאר⁴, ע"פ החיד"א⁵, שעל אף ענוותו, לקח משה את עצמות יוסף, דבר שצריך להעשות ע"י הגדול שבעם, ולא חשש שהדבר יתפרש כגאווה, כי ענוה זו היתה גורמת לביטול המצוה.

רבי מנצור בן שמעון מבאר שנרמז בטעמים: "הטעמים שיש בתיבות ויקח מלצה הן מאריך תביר כלומר אעפ"י שמשרעה היה עניו מאד מכל האדם ולבו היה נשבר ונדכה עם כל זה ויקח משה את עצמות יוסף עמו, וסיים הכתוב ואמר 'כי השבע השביע' וגו' כלומר הגם דמצד הענוה לא היה לו למשה רבינו לקחת עצמות יוסף מ"מ בהיות שענוה בזה היתה גורמת לבטל מצות כי קי"ל דמצוה לקיים דברי המת, ובפרט כאן בדברי יוסף שהיה עמם שבועה כי השבע השביע, לכן גדלה והכריעה חבת הקודש לעשות מצוה לענוה כמ"ש הרב ז"ל דברי המדרש שעליו הכתוב אומר חכם לב יקח מצות."

ויקח מלצה (מרכא תביר) את עצמות יוסף עמו (שמות יג, יט)

¹ דברים לג, ה: והיה בישראל מלך בהתאסף ראשי עם, פירש רבי אברהם אבן עזרא: מלך - הוא משה ששמעו ראשי עם התורה מפורשת מפיו והטעם כי הוא היה כמלך והתאספו אליו ראשי השבטים.

² משנה סוטה א, ט (בגמ' ט עב): יוסף זכה לקבור את אביו ואין באחיו גדול ממנו, שנגמר (בראשית נ) ויעל יוסף לקבר את אביו, ויעל עמו גם רכב גם פרשים. מי לנו גדול מיוסף, שלא נתעסק בו אלא משה. משה זכה בעצמות יוסף ואין בישאל גדול ממנו, שנגמר (שמות יג) ויקח משה את עצמות יוסף.

³ ראה רש"י בראשית מא, מג: אברך - כתר גומו דין אבא למלכא. רך בלשון ארמי מלך בהשותפין (בבא בתרא ד עא) לא ריכא ולא בר ריכא.

⁴ שמן המאור על התורה שמות, רבי מנצור בן שמעון, בני ברק התשס"ג, עמ' קב.

⁵ פני דוד, רבי חיים יוסף דוד אזולאי, פרשת בשלח אות י': ויקח משה את עצמות יוסף עמו - אפשר לדקדק במה ששמעתי שחקרו המפרשים דכיון דגדול ליהודים צריך ליקח עצמות יוסף כמ"ש פ"ק דסוטה ואי לא איעסק ביה משה, בניה לא מתעסקו ביה אלא אמרו הניחו לו כבודו בגדולים א"כ משה עניו מכל האדם היכא שבקיה לענותתניה והיה לו לכבד לאהרן שיקחה ותירצו דמ"ד דמשה לוי ניחא דלא כיבד לאהרן שהיה כהן עכ"ד. ולכן כתב 'עמו' במחנה לוי. אפשר לומר בזה דאע"ג דמשה רבינו היה עניו מאד מ"מ לבטל מצוה לא היה משגיח בענוה."

מטעם 118 לפרשת בשלה רמזים בטעמי המקרא בפרשה

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

רבי איסר דב הכהן קוק מבאר⁶: טעם **תביר** המחובר בעצמות יוסף עמו כעין צרוף **שבירת עצם** שהיא באמת אסורה בפסח, והיא מסירות נפש של יוסף להיקרא **עצמות** בחייו משום שתיקת 'עבדך אבינו' שלו⁷ שאינה אלא לצורך קיום חלומו, ומוסר נפשו להקרא עצמות בחייו שהוא בגדר 'עצם תשברו בו' במס"נ ברוחניות ועי"ז זוכים לשלימות 'עצם לא תשברו בו', שבקרוב פסח.

ויקח **מִזְעָה** (תביר) אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ (שמות יג, יט)

רבי אברהם לעפקאוויטש מבאר⁸: במסכת סוטה (יג עב) מובא: "כתוב אחד אומר ויקח משה את עצמות יוסף וכתוב אחד אומר ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם, קשי קראי אהדדי א"ר חמא בר חנינא, כל העושה דבר ולא גמרו ובא אחר וגמרו מעלה עליו הכתוב על שגמרו כאילו גמרו". נמצא שהלקיחה של משה לא היתה שלמה, כי לא גמר את הדבר, אלא בני ישראל גמרו את הלקיחה של משה.

ולכן יש לפרש ויקח **מִזְעָה** (תביר) מלשון **שבירה** דהיינו שלא היה מעשה שלם רק נשבר מאחר שגמרו אחרים וממילא שכרו לא היה שלם אלא שבור, רק מקצת.

ויקח מִזְעָה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף **עִמּוֹ** (אתנחתא) (שמות יג, יט)

רבי שלמה אפרים מלונטשיץ, כלי יקר, מבאר את המלה "עמו": "רז"ל (סוטה יג עא) דרשו על משה, פסוק 'חכם לב יקח מצות' (משלי י, ח) שכל ישראל נתעסקו בבזה והוא נתעסק במצות, רצו לתרץ יתור לשון "עמו" שבא למעט עסק ביזת מצרים, כי הממון קנין שאינו דבק עמו כי לא ירד אחריו כבודו, אבל מה שהאדם מסגל מעשים טובים בעולם הזה הוא הדבר הדבק עמו בעולם הזה ובעולם הבא, לכך נאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו, ואולי לכך עסק דווקא במצוה זו עכשיו להיות לישראל כמזכיר את יום המיתה, כי בסבה זו לא יהיו כל כך להוטים אחר הביזה בזכרם כי יעזוב לאחרים חילו ולא ירד אחריו כבודו". ע"כ.

ונרמז בטעמים: המלה **עִמּוֹ** (אתנחתא), רמז לכך שמשה רבנו התעסק במצוות, אותן לוקח האדם עמו **למנוחתו** האחרונה, כנאמר בענין המוות (איוב ג, יז): "שֵׁם רְשָׁעִים חֲדָלוּ רִגְזַי וְשֵׁם יְנוּחֵי יִגְיעֵי כֶחֶם".

שלום המאירי

ויקח מִזְעָה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כִּי הַשְׂבִּיעַ הַשְׂבִּיעַ (קדמא ואזלא) אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (שמות יג, יט)

רבי חיים אלטר פאנעט מבאר⁹ שהטעמים רומזים לדברי המכילתא¹⁰ שכך השביע יוסף "ממקום שגנבתוני, שם תחזירוני", וזהו **קדמא ואזלא**, שתולכיכני למקומי הקודם.

⁶ **חמדת התורה בפסוקי התורה**, רבי איסר דב הכהן קוק, טבריה תשעז, עמ' קנז.

⁷ **סוטה** דף יג עב: "אמר רב יהודה אמר רב מפני מה נקרא יוסף עצמות בחייו מפני שלא מיחה בכבוד אביו דקאמרי ליה עבדך אבינו ולא אמר להו ולא מידי".

⁸ **ויקרא אברהם**, רבי אברהם לעפקאוויטש, רב דקהל בני תורה לייקווד.

⁹ **תפוחי חיים** על טעמי המקרא, רבי חיים אלטר פאנעט מקרלסבורג ואב"ד רמת אביב, ירושלים תשנט.

¹⁰ **מכילתא** פרשת בשלח הקדמה: "משביע אני עליכם ממקום שגנבתוני שם תחזירוני. וכן במדרש רבה בראשית - פרשה פה פסקה ג.